

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 17. toukokuuta 2024
(OR. en)

9774/24

LIMITE

ENER 221
ENV 503
CLIMA 197

ILMOITUS

Lähettäjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	REPowerEU-tiedonanto: tilannekatsaus = Keskustelu

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä edellä mainittua asiaa koskeva puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja 30. toukokuuta 2024 pidettävää liikenne-, televiestintä- ja energianeuvostoa varten.

Venäjän hyökättyä sotilaallisesti Ukrainaan ilman edeltävää provokaatiota ja perusteettomasti EU:n valtion- ja hallitusten päämiehet hyväksyivät 10.–11. maaliskuuta 2022 Versailles’n julistuksen¹, jossa asetettiin tavoitteeksi poistaa asteittain ja mahdollisimman nopeasti EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavasta kaasusta, öljystä ja hiilestä. EU:ta koetteli ennennäkemätön energiakriisi, joka heikensi dramaattisesti EU:n energiavarmuutta ja johti energian hintojen jyrkkään nousuun koko mantereella. Tämän johdosta EU-johtajat pyysivät komissiota ehdottamaan REPowerEU-suunnitelmaa, jolla a) nopeutetaan EU:n yleisen riippuvuuden vähentämistä fossiilisista polttoaineista ottaen huomioon kansalliset olosuhteet ja jäsenvaltioiden valinnat eri energialähteiden käytössä; b) monipuolistetaan toimituksia ja reittejä; c) kehitetään edelleen Euroopan vetymarkkinoita; d) nopeutetaan uusiutuvien energialähteiden kehittämistä sekä lupamenettelyjä energiahankkeiden vauhdittamiseksi; e) saatetaan Euroopan kaasu- ja sähköverkkujen yhteenliittäminen loppuun ja parannetaan sitä; f) vahvistetaan toimitusvarmuutta koskevaa EU:n valmiussuunnittelua ja g) parannetaan energiatehokkuutta. EU-johtajat totesivat myös, että työtä on tehostettava, jotta voidaan a) varmistaa kaasun varastoinnin riittävä taso, b) seurata ja optimoida sähkömarkkinoiden toimintaa; c) suunnata koordinoituja investointeja energiajärjestelmiin ja d) parantaa yhteenliitettävyyttä EU:n lähinaapurustossa.

Komissio hyväksyi toukokuussa 2022 REPowerEU-suunnitelman², jolla on kolme päätavoitetta: i) säästää energiaa; ii) tuottaa uusiutuvaa energiaa ja iii) monipuolistaa EU:n energiatoimituksia. Komission suunnitelman perimmäisenä tavoitteena on poistaa asteittain riippuvuus Venäjän fossiilisten polttoaineiden tuonnista viimeistään vuoteen 2027 mennessä³. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan perustuva REPowerEU-suunnitelma ja neuvoston hätätoimena hyväksytyt asetukset olivat keskeisiä välineitä EU:n pyrkimyksissä monipuolistaa energianlähteitään ja päästää eroon energian tuonnista Venäjältä, joten ne auttoivat selviytymään kriisistä. REPowerEU-suunnitelmassa esiteltiin lyhyen aikavälin toimenpiteitä energiankulutuksen vähentämiseksi, vahvistettiin vahva energiatehokkuutta koskeva pitkän aikavälin kehys vuotta 2030 silmällä pitäen ja nopeutettiin uusiutuvan energian tuotantoa EU:n energiavarmuuden parantamiseksi ja EU:n talouden irrottamiseksi hiilestä. REPowerEU-suunnitelman yhteydessä esitettyjen rakenteellisten toimenpiteiden lisäksi hyväksyttiin myös useita väliaikaisia ja poikkeuksellisia hätätoimena hyväksytyjä asetuksia.

¹ 20220311-versailles-declaration-en.pdf (europa.eu)

² COM(2022) 230 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN>

³ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b27b8b93-725d-11ee-9220-01aa75ed71a1.0016.02/DOC_1&format=PDF

REPowerEU-suunnitelman mukaisesti useimmat jäsenvaltiot vähensivät merkittävästi Venäjältä peräisin olevan kaasun, öljyn ja hiilen tuontia tai lopettivat sen asteittain. Jotkin jäsenvaltiot poistivat asteittain myös riippuvuuden Venäjältä tulevasta ydinpolttoaineesta tai sähköstä. Eurooppalaiset kuluttajat ovat onnistuneet säästämään yhteensä 125,2 miljardia kuutiometriä kaasua, ja maakaasun kysyntä on laskenut yli 18 prosenttia elokuun 2022 ja maaliskuun 2024 välisenä aikana. Kahden viime vuoden aikana EU on myös onnistunut varmistamaan, että kaasuvarastot on täytetty riittävälle tasolle kansalaisia ja teollisuutta varten ja että sähkökatkokset ja sähkön toimituskatkokset vältetään. EU lisäsi kaasutoimituksiaan muilta kansainvälisiltä toimittajilta, pääasiassa Norjalta ja Yhdysvalloilta, jotta se kykeni kompensoimaan Venäjältä tulevan kaasuntuonnin merkittävän vähenemisen (tuonti Venäjältä oli 45 prosenttia EU:n kaasun kokonaistuonnista vuonna 2021, 24 prosenttia vuonna 2022 ja 15 prosenttia vuonna 2023). Euroopan komission joulukuussa 2022 perustama EU:n energianhankintafoorumi tuki EU:n yhteisiä monipuolistamistoimia. EU:n energianhankintafoorumin puitteissa huhtikuussa 2023 perustettu kysynnän yhdistämis- ja yhteishankintamekanismi edisti kaasuvarastojen täyttämistä ennen talvikautta 2023–2024. REPowerEU on myös nopeuttanut uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden toteuttamista ja energiatehokkuustoimien käyttöönottoa. Toimialan arvioiden⁴ mukaan asennettu tuuli- ja aurinkoenergiakapasiteetti kasvoi kumulatiivisesti 36 prosenttia vuosina 2021–2023, minkä ansiosta kahden vuoden aikana säästyi noin 24 miljardia kuutiometriä kaasua. Energiatehokkuuden osalta energian loppukulutus laski 940 miljoonaan öljyekvivalenttitonniin vuonna 2022, mikä vastaa 2,8 prosentin vähennystä vuoteen 2021 verrattuna. Uudet aloitteet kuten sähköverkkokaava EU:n toimintasuunnitelma⁵, tuulivoimaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma⁶, EU:n aurinkoenergiastrategia⁷, uudet lupajärjestelyt, tuuli- ja aurinkovoimaa koskevat peruskirjat ja eurooppalainen energiatehokkuuden rahoituskoalitio edistävät Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden sujuvaa toteutumista ja ovat keskeisessä asemassa siirryttäessä puhtaaseen energiaan. Tarvittavien investointien rahoittamiseksi lähes 300 miljardia euroa on otettu käyttöön REPowerEU-suunnitelman täytäntöönpanoa varten pääasiassa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen nojalla⁸.

⁴ Lähteet: Eurostat, WindEurope, Solar Power Europe

⁵ COM(2023) 757.

⁶ COM(2023) 669.

⁷ COM(2022) 221.

⁸ Asetus (EU) 2021/241.

REPowerEU-suunnitelman kaksivuotispäivän kunniaksi komissio julkaisi äskettäin verkkoraportin, jossa arvioidaan REPowerEU-suunnitelman täytäntöönpanoa, mukaan lukien maakohtaiset tietosivut, ja antoi konkreettisia lisäohjeita, joiden tarkoituksena on erityisesti nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa koko Euroopassa ja vähentää fossiilisten polttoaineiden tuontia Venäjältä. Komissio on erityisesti hyväksynyt joukon uusia ja päivitettyjä suosituksia ja ohjeasiakirjoja uusiutuvia energialähteitä koskevien lupamenettelyjen ja uusiutuvan energian huutokauppojen parantamiseksi ja virtaviivaistamiseksi.

REPowerEU-suunnitelman hyväksymisestä on kulunut kaksi vuotta, ja on käynyt selväksi, että vaikka EU:n venäläisten polttoaineiden tuonti on vähentynyt merkittävästi, EU on onnistunut säilyttämään energiaturvallisuutensa. Energiakriisistä saatujen kokemusten pohjalta ja ottaen huomioon ne kielteiset ja toisinaan häiritsevät vaikutukset, joita energiakriisillä on ollut Euroopan kansalaisiin ja teollisuuteen, tulevana vuosina tarvitaan lisätoimia, jotta voidaan parantaa EU:n ja jäsenvaltioiden häiriönsietokykyä tilanteissa, joissa ulkomaiset hallinnot käyttävät energiaa aseena, ja säilyttää energiaturvallisuus ja vahvistaa sitä sekä vakauttaa hintoja. Lisäksi Euroopan rakenteellisen riippuvuuden vähentäminen Venäjän energiantuonnista vaikuttaa merkittävästi Venäjän sotatalouteen ja on linjassa EU:n Ukrainalle ja sen kansalaisille antaman horjumattoman tuen kanssa.

Tätä taustaa vasten puheenjohtajavaltio Belgia haluaa pyytää valtuuskunnilta näkemyksiä seuraavista kahdesta näkökohdasta:

- 1. Mitä haasteita olette kohdanneet lopettaessanne asteittain energiantuonnin Venäjältä Versailles'n julistuksen ja sitä seuranneen REPowerEU-suunnitelman hengen mukaisesti?**
- 2. Mitä muita aloitteita olisi käynnistettävä EU:n ja sen jäsenvaltioiden tukemiseksi pyrkimyksissämme poistaa asteittain riippuvuus Venäjän fossiilisista polttoaineista mahdollisimman pian?**